

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo in obrt.

Naročnina za Jugoslavijo: letno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici šte. 23. — Dopisi se ne vračajo. — Številka pri poštni hranilnici v Ljubljani 11.953.

LETO XIII.

Telefon št. 2552.

LJUBLJANA, v torek, dne 18. novembra 1930.

Telefon št. 2552.

STEV. 134.

Važna gospodarska konferenca Društva narodov.

Konferenca se je začela včeraj. Jugoslovanska delegacija na konferenci.

V ponedeljek 17. t. m. se je začela v Zenevi važna gospodarska konferenca. Ta konferenca je pravzaprav nadaljevanje prejšnjih konferenc, ki so se vršile v februarju in marcu t. l., ko je prvič prišlo na dnevni red vprašanje carinskega premirja. Kakor znano, je bila na tej pripravljani konferenci izdelana prva trgovinska konvencija, ki jo je podpisalo 18 držav in ratificiralo 5. Na tej konferenci se je obravnavala tudi cela vrsta vprašanj, ki pridejo na dnevni red kasnejših pogajanj. Našo delegacijo je takrat vodil minister za trgovino in industrijo Juraj Demetrovič. Ker so zdaj na dnevnem redu v glavnem vprašanja bolj tehnične narave, se tega zasedanja ministri ne udeležijo. Glavni predmet konference bo, kakor se vidi, agrarna politika evrop-

skih držav, ki so bile zastopane na konferencah v Bukarešti, Varšavi in Beogradu.

Naša delegacija je takole sestavljena: predsednik dr. Ilija Šumenković, kraljevski poslanik v Bernu in stalni član delegacije pri Društvu narodov. Delegati so: dr. Milan Torović, univ. profesor, kot predsednik ministrstva zunanjih zadev, dr. Vladimir Stojković, načelnik ministrstva za poljedelstvo, in Milan Pilja, inspektor ministrstva za trgovino in industrijo. Eksperti so: dr. Milorad Lazarevič, svetnik ministrstva za trgovino in industrijo, Radomir Buldežić, svetnik ministrstva za finance, Ivan Mohorič, tajnik ljubljanske Zbornice za trgovino, obrt in industrijo. Tajnik delegacije je Sava Obradović, tajnik ministrstva za trgovino in industrijo.

Shranišča za petrolej, na kojega še ni plačana monopolna taksa ali carina.

Za olajšave trgovine in hitrejšo oskrbo prebivalstva s petrolejem, je ministrstvo za finance s posebnim pravilnikom dovolilo ustanovitev privatnih monopolnih in carinskih shranišč za petrolej, izdelan v državi, pa tudi za petrolej, ki se uvaža v našo državo.

Postavitev privatnega shranišča za petrolej se dovoli samo onemu, ki se zaveže, da bo imel poleg količine za tekočo potrebo na zalogi tudi stalno rezervo, ki mora znašati za čas od 1. septembra do konca februarja najmanj polovico celokupne kapacitete rezervarjev, v času od 1. marca do konca meseca avgusta pa eno četrtino.

Shranišča so dvojna:

a) za petrolej, izdelan v domačih rafinerijah, in za petrolej, uvožen iz inozemstva, na kojega so plačane carinske davščine;

b) ali pa za petrolej inozemskega izvora, za katerega te davščine še niso plačane.

Začasno privatno shranišče za petrolej se morejo proglasiti samo stalni rezervarji, ki nimajo tajnih ali zakritih

cevi in imajo tudi sicer vse predpogoje za uspešno monopolno kontrolo. Prostor, na katerem se nahajajo, mora biti obzidan z najmanj dva metra visokim zidom in imeti zgradbe za potrebne instalacije in pisarne za osobe shranišča in za kontrolno osebje.

Dovoljenja za začasna shranišča daje uprava državnih monopolov, za carinska shranišča, v katerih se shranjuje petrolez tujega izvora, na kojega še niso plačane carinske davščine, pa carinski oddelek ministrstva za finance.

Začasna privatna monopolna shranišča se smejo odvarjati samo v večjih trgovskih, industrijskih ali gospodarskih centrih, kjer ima svoj sedež finančna kontrola. Glavna ugodnost za ta shranišča obstoji v tem, da se za petrolej, ki je pod uradno kontrolo, pobere monopolna taksa šele, ko se petrolej izvozi iz shranišča. Enaka ugodnost proti zavarovanju (varščini) imajo privatna carinska skladišča za petrolej. Naprava monopolnih in carinskih skladišč bo torej v tem oziru gotovo olajšala promet s petrolejem.

Ker torej ne obstoja predpis, da bi vsak prodajalec tobaka moral prodajati tudi kolke, je razumeti gori navedeno odredbo ministrstva za gradbe tako, da ima pravico do prodaje poštnih vrednotnic vsak pooblaščen prodajalec tobaka, neglede na to, ali je obenem prodajalec kolkov.

Prodajalci tobaka in kolkov pa so dolžni prodajati poštno vrednotnice.

Ravno tako so zavezane prodajati poštno vrednotnice vse pomožne pošte.

* * *

VPRAŠANJA CESTNIH GRADB.

Beremo, da so došle za vrsto nameranih in razpisanih državnih cestnih gradb s skupnim proračunom pol milijarde dinarjev konkretne ponudbe od dveh velikih nemških tvrdk, dočim so druge tvrdke samo pismeno naznanile, da želijo ustne ofertne obravnave. Ker sta bili predloženi samo dve konkretni ponudbi, se mora razpis obnoviti.

* * *

Odkup kamenčkov za vžigalnike.

Z odredbo uprave državnih monopolov z dne 2. januarja 1929, Pr. br. 80, se je vzele trgovcem pravica prodaje vžigalnih kamenčkov in se dodelila izključno le prodajalcem tobaka. — Povodom te odredbe pa se je trgovcem, ki so se pečali s prodajo kamenčkov, odvzela zaloge, ne da bi se jim dala za to kakšna odškodnina. Trgovci, ki so imeli večje zaloge teh kamenčkov, so bili s tem občutno prizadežani, ker jih niso mogli spraviti v promet, niti niso dobili zanje vsaj nabavnega zneska.

Zveza trgovskih gremijev za Slovenijo je v tej stvari intervenirala pri upravi državnih monopolov v Beogradu, da se trgovcem, katerim so bili odvzeti kamenčki, povrnejo vsaj nabavni stroški.

V »Službenih novinah« št. 244 z dne 24. oktobra t. l. pa je objavljen pravilnik o umetnih vžigalnikih, ki v čl. 20 določa, da bo Jugoslovansko društvo vžigalic d. d. v Beogradu odkupilo kamenčke za vžigalnike. Ta člen se doslovno glasi:

»V roku 8 dni od dneva, ko stopi ta pravilnik v veljavo, bo pričelo Jugoslovansko društvo vžigalic d. d. v Beogradu z odkupom vžigalnikov in kremenca od dosedanjih imetnikov po nakupni ceni in bo odkupilo vse one zaloge, ki so prijavljene organom finančne kontrole in pri posameznikih, popisane z odlokom upravnega odbora samostojne monopolne uprave M. br. 34.130 z dne 29. decembra 1928 in odredbo Pr. br. 80 z dne 2. januarja 1929.

Odkup vžigalnikov in kamenčkov bodo izvršili organi Jugoslovanskega društva vžigalic v krajih, kjer obstojajo njegova skladišča vžigalic, v prisotnosti lastnika ali njegovega namestnika in organa finančne kontrole dotičnega kraja, v katerem se odkup vrši.

Odkup se mora izvršiti v nadaljnjih 30 dneh. Odkupljene količine vžigalnikov in kremenca, ki jih Jugoslovansko društvo vžigalic prevzame od dosedanjih lastnikov, bodo služile društvu kot zaloge, nadaljnje oskrbovanje s tem predmetom pa se bo vršilo na način, ki je določen sporazumno med upravo državnih monopolov in društvom.

Zveza trgovskih gremijev za Slovenijo v Ljubljani opozarja na to odločbo vse trgovce, katerim so bili odvzeti kamenčki, da se obrnejo takoj na pristojno finančno kontrolo.

RUSKI DUMPING V JUGOSLAVIJI.

Na konferenci Zveze industrijev v Zagrebu 11. t. m. pod predsedstvom D. Alexandra je opozoril generalni tajnik Bauer na krizo v lesni industriji, koje posledice se poznajo tudi v dosedanjih letošnji trgovski bilanci. Ruski dumping se pozna sicer v prvi vrsti na inozemskih trgih, a kažejo se tudi že znaki neposrednega vpliva na domačem jugoslovanskem trgu.

* * *

TOBAČNE SELEKCIJSKE POSTAJE.

Uprava državnih monopolov izdeluje sedaj osnutke glede osnivanja stacij za selekcijo tobaka. V prvi vrsti pride v poštev okolica Niša (Zitkovac) ter okolica Skoplja ali Prilepa. Proračun stroškov pravi, da bi osnovane selekcijske postaje zahtevale deset milijonov dinarjev.

Pomembno slavje v naši Narodni galeriji.

Pozdravne besede predsednika Narodne galerije dr. Windischerja. — Razstava je za našo kulturno zgodovino imeniten dogodek.

V nedeljo se je vršila v Narodni galeriji v Ljubljani slovesna otvoritev razstave bogate in za našo kulturno zgodovino zelo pomembne zbirke umetnin iz zapuščine Karla viteza Strahla. V veliki dvorani Narodne galerije so se ob 11. dopoldne zbrali najodličnejši predstavniki našega kulturnega sveta. Navzočih je bilo zlasti tudi mnogo odličnih dam. Vlado je pravo slavnostno razpoloženje, ko je predsednik Narodne galerije g. dr. Fran Windischer otvoril pomembno prirediteljevo z naslednjimi besedami:

»Graščina Stara Loka je do Strahlovih večkrat menjala svojega gospodarja. Ded zadnjega lastnika Karla viteza Strahla je kupil graščino ter poročil hčerko tedanjega lastnika Demšarja. V graščini Stara Loka je bilo že ob njegovem času nekaj umetnin in kulturnih spominov. Njegov sin Edvard vitez Strahl se je sestavno posvetil zbiranju umetnin. Znašal je sam in je imel svoje zaupnike. Sam ljubitelj umetnosti, očitna in veljavna osebnost v javnosti svoje dobe je napisal delo »Kunstzustände in Krain«. Oče njegov je bil rodom iz Nemčije, Edvard in Karl Strahl pa sta bila rojena pri nas. Prosvitljen in izobražen mož je Edvard Strahl zbiral v svojem gradu z namenom, da zbrane umetnine ohrani našim krajem v javni zbirki, pa ga je prehitela smrt in je njegov sin Karl Strahl dovrševal in dopolnjeval staro zbirko in trud svojega očeta. Mena v posesti graščinskih lastnikov je z ene plači pripomogla k množitvi zbirke portretov, na drugi pa povzročala, da so umetnine ob takih menah bržčas tujcem odhajale iz te velike hiše. Ko je lansko leto tik pred Svetim dnem umrl Karl vitez Strahl, je končal Strahlov rod. Za našo kulturo in za nas je ime Strahlov med tistimi imeni v prvem redu, ki zaslužijo naše spoštovanje in našo hvaležnost. Zadnji iz rodu Strahlov Karl je zbiral in znašal z ljubeznijo umetnine, pa mu je bilo vodilo, zbrano ohraniti naši domovini. Ko je sklepal račune svojega življenja, je zagotovil Muzeju in Narodni galeriji v svoji poslednji volji prednost do izbire in do nakupa. Te dragocene prednosti sta se poslužile Narodna galerija in Muzej ter je to, kar, gospoda, vidite danes razstavljeno, pridobljeno za Muzej in Narodno galerijo deloma po prednostni izbiri in nakupu, deloma na javni dražbi. Izpolnjujem danes veliko in prijetno dolžnost, da ob tej svečani priliki izrekam našo veliko zahvalo naši banovinski upravi in prvemu banu Dravske banovine g. ministru Serpencu za pravo umevanje izredne in morda sekularne prilike, ki se je nudila po smrti zadnjega Strahla, ter za munificenco pomoč Narodni galeriji. Ko je v današnjih prematerialnih časih žalibog nevspešno splahnila zasebna darežljivost v Slovencih, je za ustanove tako osnovne narodne pomembnosti kakor je Narodna galerija kar odločilne važnosti, da so delne krepkega zaslona avtonomnih

sko slabše trgovce in obrtnike, katere visoka obremenitev občutno zadene. O-miljenje pridobitinskega bremena je eno glavnih predpogojev za nemoten razvoj gospodarske aktivnosti. Posebno velja to za naše kraje, ker je splošno znano, da vršijo davčni organi baš v naši banovini najgorečnejše vse dolžnosti, ki jih vsakemu predpisuje tako, da se plačilna zmožnost davkoplačevalca v polnem obsegu izčrpa.

Nadalje želimo, da se revidirajo dočlebe zakona glede setave odborov za reklamacije. Po prejšnjem zakonu so imele zbornice za trgovino, obrt in industrijo pravo na šest članov v reklamacijskih odborih, kar jim tudi kot predstaviteljicam treh glavnih skupin pridobitnosti po vsej pravici gre. Po noveli, ki je bila nedavno izdana, pa se je število teh članov znižalo od šest na dva tako, da niti najglavnejše panoge pridobitnosti niso v reklamacijskem odboru predstavljane vsaj po sovsem delegatu. Nasprotno pa imajo sedaj štiri člane v teh odborih svobodni poklici, ki predstavljajo skupno komaj 1% davkoplačevalcev. Na pravilno rešitev tega vprašanja polagamo veliko važnost. Ne zahtevamo ničesar drugega, kakor da se vzpostavi prejšnje stanje, ki je dalo i za davčno upravo, kakor tudi za gospodarstvo zelo zadovoljive rezultate.

Neposredne davke postružejo v znatni meri visoke samoupravne doklade, ki so mnogokrat večje, kot je osnovni državni davek. To prihaja od tega, ker so bila v zadnjem času naložena samoupravna razna bremena potom specialnih zakonov, za katera nimajo svojega kritja in za katere so prisiljena iskati viro dohodkov v povečanih dokladah, ker se jim ni istočasno odobril prenos potrebnih kreditov iz splošnega državnega proračuna.

Naši gospodarski krogi stalno naglašajo nujno potrebo, da se uredi samoupravne finance s posebnim zakonom o avtonomnih financah, in smatramo, da se to vprašanje ne bo dalo zadovoljivo urediti na drug način, kakor da se odobri samoupravam primeren prenos iz splošnih državnih dohodkov, kot je sicer že z uspehom to vprašanje urejeno pred več leti v sosednih državah. Zato je toliko nepravilne, ako se je z zakonom z dne 18. maja t. l. odredilo, da se mora pri društenem davku plačati državni davek tudi od samoupravnih doklad, ki znašajo, kakor doznavamo, v mnogih krajih izredno visoke vsote.

Ni mi treba posebej naglašati, kolike važnosti za gospodarske prilike je vprašanje samoupravnih trošarin. Privredniki niso nasprotniki občinskih trošarin, marveč zahtevajo samo to, da se spoštujejo odredbe zakona o državnih trošarinah, ki predpisuje, da smejo občinske trošarinske bremeniti samo ono blago, ki se v resnici porabi v mejah dotične občine. Poleg tega zahtevamo, da samoupravne davščine ne bremenijo produkcije, kakor je to primer pri sedaj veljavnih davkih na električno energijo in na premog.

Glede taks čakamo nestrpnost, da se čimprej izvede popolno izenačenje, in želimo, da se pri tej priliki izločijo iz taksnega zakona vsa ona bremena, ki imajo značaj neposrednih davkov, kakor so n. pr. točilne takse in prometne takse, ter da se v splošnem bremena taks, z ozirom na že izčrpano davčno moč prebivalstva prilagodijo gospodarskim razmeram. To so v kratkem najglavnejše želje naših gospodarskih krogov in kakor vidite, gospodje ministri, se zavedamo v polni meri vašega težkega in odgovornega položaja ter smo se ozirali tudi na budžetno situacijo, v kateri se danes nahajamo. Zato je zbornica prepričana, da boste v stanju, da naše predloge usvojite in jih zadovoljite.

Dobava-prodaja

Dobave. Strojni oddelek Direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 25. novembra t. l. ponudbe glede dobave žičnikov; do 28. novembra t. l. pa glede dobave brusnih kamnov. — (Pogoji so na vpogled pri istem oddelku). — Direkcija državnih rudarskih podjetij v Sarajevu sprejema ponudbe glede dobave zidane peči ter glede dobave kompletne izvozne naprave. — Direkcija državnega rudnika Kakanj sprejema do 26. novembra t. l. ponudbe glede dobave žice, jeklenih krtač itd. — Direkcija državnega rudnika Breza sprejema do 27. novembra t. l. ponudbe glede dobave 800 kg minijeve barve, 300 kg firneža, 200 vijakov, 5800 metrov jeklenih vrvi, razne žice, cevi, kolen za cevi, klešč za zavijanje cevi, raznega orodja itd. — Direkcija državnega rudnika Senjski rudnik sprejema do 2. decembra t. l. ponudbe glede dobave delov koles za jamske vozičke. — Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 2. decembra t. l. ponudbe glede dobave svedrov, 150 m transmisijskih jermenov, raznega železa, pločevine, jermenic, zakovic, kovinskih žaglic, 5 elektromotorjev, raznega orodja, 3000 komadov zatikalcev in 3000 kg bencina. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: Dne 2. decembra t. l. pri Direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave električnega motorja; pri Direkciji državnih železnic v Subotici glede dobave vrvi, platna za signalne zastavice, platna za ribanje poda in cunj za snaženje; pri Direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave materiala za kolosek; dne 3. decembra t. l. pa glede dobave žičnikov in pločevine; pri Upravi državnih monopolov, ekonomski oddelek v Beogr. glede dobave 120.000 kg kartona. (Predmetni oglasi z natančnejšimi podatki so v pisarni /bornice za TOI v Ljubljani interesentom na vpogled). — Dne 2. decembra t. l. se bo vršila pri Dravski finančni direkciji v Ljubljani ofertalna licitacija glede dobave stražarskih kožuhov za organe finančne kontrole; dne 3. decembra t. l. pri Direkciji državnih železnic v Ljubljani, gradbeni oddelek glede dobave Garvens-črpalk, štedilniškega okovja, žičnih krtač, žaglinih listov, žičnikov, stojalnih vijakov, svinca, spajalnega kosi-tra itd. (Pogoji so na vpogled pri omenjenih direkcijah).

Prodaja lesa se bo vršila dne 3. decembra t. l. pri Direkciji šuma brodske imovine općine v Vinkovcih. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani).

Prodaja starega papirja. Dne 4. decembra t. l. se bo vršila pri računsko-ekonomskem oddelku Ministrstva za zgradbe v Beogradu ofertalna licitacija glede dobave 22.686 kg starega papirja. (Oglas je na vpogled v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani, pogoji pa pri istem oddelku).

Dobave: Direkcija državnih železnic v Ljubljani sprejema do 18. novembra 1930 ponudbe za dobavo nalučnikov in gorilcev. Direkcija državnega rudnika v Zenici pa do 27. novembra t. l. za dobavo konopnenih cevi. Pri intendaturi Savske divizijske oblasti v Zagrebu se bo vršila dne 29. novembra t. l. ofertalna licitacija glede dobave drv, pri Direkciji državnih železnic v Subotici pa glede dobave materiala za ojačenje mostov in oddaje predmetnih del. Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani interesentom na vpogled.

MOTORNİ VLAKI V LOKALNEM PROMETU.

Prometno ministrstvo je po poročilih iz Beograda sklenilo, da bo na nekaterih posebno v poštev prihajajočih progah na novo vpeljalo motorne vlake. Hočejo na eni strani doseči, da odhajajo manjši vlaki v krajših odmorih, na drugi strani pa znižati obratne stroške. Že pred poldrugim letom je bilo imenovanih v Sloveniji tozadevno več prog, ki naj bi se obratovala z motornimi vla-

ki, tako železnica v Prekmurju. Z finančnih razlogov se je izkazalo to tedaj kot nemogoče. Sedaj pride najprvo v poštev proga Ljubljana—Kamnik. Tam prometujejo štiri pari vlakov in porabijo za vožnjo skoraj pet četrt ure; z motorizacijo bi se vožnja skrčila na dobre pol ure. Namesto štirikrat v vsaki smeri bi mogli voziti vlaki po potrebi osemkrat ali pa še večkrat. Tudi drugje si želi prebivalstvo motornih vlakov, tako zlasti na progi Maribor—Ptuj in Maribor—Celje.

Iz srede srečne rodbine iztrgala je danes brezobzirna smrt našega predobrega soproga, očeta in brata, gospoda

Globočnika Karola

tovarnarja, posestnika, mestnega svetovaića itd.

sredi najplodnosnejšega dela, v najlepši starosti 46 let.

Pogreb nepozabnega pokojnika se bo vršil v sredo 19. novembra t. l. ob štirih popoldne iz hiše žalosti na župno pokopališče v Trziču.

Blagega pokojnika priporočamo v nepozaben spomin!

Sv. maše zadušnice se bodo brale v župni cerkvi.

V Trziču, dne 17. novembra 1930.

Globočnik Ivanka roj. Primožič, soproga. Janka, Nadica, Dragica in Karolček, otroci. Jos. Polak, duh. svetnik, Franc Globočnik, trgovec, Ana, Helena poročena Miklitsch, Fina poročena Mally, bratje in sestre. Jože Primožič, posestnik, Antonija Primožič, tast in tašča in vse ostalo sorodstvo.

VINOCET

Tovarna vinskega kisa, d. z. o. z.

Ljubljana

nudi

najfinejši in najokusnejši namizni kis

iz pristnega vina

Zahtevajte ponudbo!

Tehnično in higiensko najmoderneje urejena kisarna v Jugoslaviji

Pisarna: Ljubljana, Dunajska cesta 1a, II. nadst. Telefon št. 2389.

SPEDICIJSKO PODJETJE

R. RANZINGER

LJUBLJANA

Telefon št. 20-60

prevzema vse v to stroko spadajoče posle. Lastno skladišče »direktnim tiron od glav. kolodvora Carlsko skladišče. Prosto trošarine prosto skladišče. Carlsko posredovanje. Prevoz pohištva s pohištvenimi vozovi in avtomobil

TISKARNA MERKUR

- LJUBLJANA - GREGORČICEVA 23

se pr poroča za naročila vseh trgovskih in uradnih tiskov n. Tiska časopise, knjige, brošure, cenike, statuste, tabele i. t. d.

LASTNA KNJIGOVEZNICA

KUVERTA

DRUŽBA Z O. Z.

Tvornica kuvert in konfekcija papirja LJUBLJANA

Vožarski pot 1 Karlovska c 2

Trgovci! Naročajte in širite Trgovski list